

FRONT LITERAR

REVISTĂ LUNARĂ

— Redactor V. Spiridoncă —

— Strada Muntenia No. 7 Braşov. —

La moartea lui Alexandru Călinescu.

Şi încă unul dintre tinerii scriitori a căzut, încă unul dintre fraţii noştrii a păşit pe Tărâmul Celălalt, pentru a nu se mai întoarce niciodată. A trecut dincolo tăcut, liniştit, aşa cum a înţeles să trăiască şi să scrie. Mai nimeni nu a ştiut despre moartea sa, mai nici o gazetă n'a scris despre el; numai un grup de prieteni şi ai săi au mers în urma carului mortuar, într'o transparentă după masă de toamnă, numai câţiva confrăţi au aplecat condeiul peste mormântul său, asemenea unui prapor îndoliat. Alexandru Călinescu a murit aşa cum cred snobii că le stă bine poeziilor să moară: de ftizie, într'un început de toamnă şi într'o odaie de sanatoriu. Acolo l-am văzut, îmbrăcat pentru ultimul drum, cu figura topită într'un zâmbet îngeresc, blândă şi împăcată.

Rămâne în urma lui o soţie, care a stat zi şi noapte la căpătâiul lui, admirabil de credincioasă şi devotată, o mamă frântă de marea încercare şi mai rămâne într'un târg de provincie un teanc de manuscrise — rod al nopţilor sale care „i-au ros macii din obraz“ — pe care am auzit că un prieten şi un preţuit poet, Pavel Nedelcu, o să-i le tipărească în întregime. Frumos gest şi pur gest.

Nouă tuturor, care i-am iubit făptura şi peana, ne rămân însă amintirile şi două cărţi cu poeme, străbătute toate de marele suflu al morţii, pe care poetul şi-o ştia, parcă, mereu aproape, tot mai aproape. Tinereţea asta sbuciumată flutură, iarăş steagul cernit deasupra unei cruci noi, sub care am îngropat cu toţii o parte din iluziile şi din gândurile noastre.

Pentruca odihna pe locurile unde nu e „nici durere, nici întristare“ să-i fie deplină prietenului nostru Alexandru Călinescu, ne plecăm fruntea şi genunchiul cu smerenie şi ne rugăm fierbinte pentru sufletul său. Lacrima să fie mângăere pentru soţie şi mamă, ca un semn al întregii noastre iubiri.

ŞTEFAN BACIU

P. S. Alexandru Călinescu moare la douăzeci şi nouă de ani. S'a născut în 1908 la Focşani. Colaborează la: Gândirea, Universul, Frize, Universul literar, Bilete de papagal, Răsăritul, Revista noastră, Provincia literară, Ritmuri, Spada. Conduce cu Pavel Nedelcu revista „13“ Volume apărute: „Declin“ (versuri) „Mări moarte“ (versuri). În manuscris „Baia centrală“ roman, „Infrângerii“ (nuvele), „Ispăşire“ (dramă în 3 acte). s. b.

Moartea scriitorului.

Mâna sovăe să mai scrie. Gândul neadormit veghează prizoner tăcerii, căci aripile morții au fluturat pe aproape. Cine să mai îndemne la scris în ceasul când altul a căzut?

A mai murit un scriitor. N'a fost bancher, nici om politic. A fost un poet. De asta a murit, căci patria purtătorilor de condeiu, este moartea. Acolo legea omenească nu are funcțiune, iar elogiul este gratuit.

Poetul Alexandru Călinescu a murit. Parcă nu ne vine a crede că a murit poetul sensibil, autorul cărților „Declin“ și „Mări moarte“. Declinul a fost viața lui scurtă, Mări moarte, au fost iluziile cu care a legat prietenie cu noi și cu boala.

Alex. Călinescu a fost un poet de mare talent. În provincie își ridicare un prestigiu de animator, conducând cu Pavel Nedelcu, rev. „13“, la Focșani.

A lucrat mult, a scris frumos până plămâinii lui ciuruți au suflat sângele pe pagini albe, apoi a căzut cu fruntea uscată, la Sinaia.

Moartea lui Călinescu, confratele atât de iubit, a trecut în liniște, neobservată.

Și gândul nostru se îndreaptă către cer; revolta ne sângeră adânc. A fost în misiunea lui de cântăreț un îndrăgostit de vise și a cântat în strofe triste, toată deșertăciunea vieții, cu o bucurie sinceră și caldă.

Dar vestea care a rupt liniștea cu trecerea brutală, dincolo de noi, a fratelui Călinescu, poate va găsi ecou în țara care lasă ghiftuiții să stoarcă bogățiile prin tâlhării și va veni cineva care să țipe pentru durerile noastre, o conștiință care să grupeze convingerile scriitoricești.

Să plângem încet, aplicați în tristețe, învinși la răscruci: Nicolae Cristea, Bogdan Amaru, Pavel Dan, Alex. Sahia și Alex. Călinescu, au dat vâmlor tributul în anul acesta, toți până la 30 de ani!

Dincolo de orice convingere, lăsând proștilor hula batjocoriți în viață cu mizerii și plămâinii ciuruți, o clipă mai devreme, generația tânără sătulă de revoltă și foame, trebuie să pornească la luptă.

Lupta care să nu trădeze pe intelectual, lupta care să pună la adăpost scrisul în aceasta țară, unde nu s'a făcut nimic pentru scriitorii tineri.

Se răresc rândurile. Cu fiecare dispărut trecem și noi câte puțin, dincolo, în ținutul morții!

Dormi frate Călinescu, dormi!

„Primăvara, să-mi pască somnul turme de miei...
Verile să se scalde pe mine cu fân înflorit,
Toamnele să-mi tămie mormântul cu rod pârguit.“

Cu Alex. Călinescu pierdem un poet, un prieten, un frate sincer. Toți plângem, într'un moment sguđuitor, această lipsă dintre rândurile noastre.

ȘTEFAN BACIU**MARINĂ.**

După un drum pe mări de vis, vom ancora
Cântând sonor, cu pieptul plin de viață,
Pe-o insulă din marea Marmara,
Și-un steag vom ridica în pura dimineață.

Cu ochii clari, spălați cu apele din cer
Vom merge până ce-om simți nisipul,
Și apoi întinși comod sub un palmier,
Cu scoici vom umple perisipul.

Nu vom căuta nici perle, nici comori,
Nici aur blond ascuns în vagi filoane
Ci vom privi atenți și totuși visători
Cum urcă iederile, ca'n balcoane.

Și într-o zi desancorăm. Odgoanele tresar,
Plutim cu pânze mari spre Africa de nord.
Cântăm sonor, scandat și rar;
Tristețea ca un sac să meargă peste bord.

Cina cea din urmă.

Doamne! mi-am uitat cuvântul pe afară
Plouă 'n viața mea și cineva -i la scară.
Și destinul meu în soare a rămas neîntrebat
Așa cum apele sunt turburi și pământul îl străbat.

Câmpul și-a pierdut mireasma; în mine sânt
Intoarcerile din timpuri cari n 'au cuvânt,
Mă asemăn Ție, ori sunt cel ce-mi tem
Coborîrea din celula unui trup-blestem?

Tu ești viața care sângeră pe ape și în cer
Și câte n 'au culoare, trăiesc ascunse 'n ger.
Eu, pământean, cu iubirea 'n sboruri line
Mă înalț cu fruntea 'n foc, pân la Tine.

Dau în lumină, cu glasul tristeților
Să fiu mai aproape, clopot, dimineților. . .

V. Spiridonica.

Deschidere'n Pupile.*)

M'aș vrea mănunchi de așchii pe sub acelaș vînt
Să nu mă știu din care parte cînt.
Să mi se umple ochiul și sufletul să-mi scadă,
Cum fug spre seară plopii cu frica prin ogradă.

Să fiu tărie'ntoarsă din focul unei zile.
Intoarcerea să mi fie deschidere'n pupile.
Și'n ceasul cu oglinzi înrouate,
Să pot cînta lumini adevărate.

O lespede să-mi fie tristețea mea deatunci.
Să joace'n mine ape cu vilvălai adînci.
Să-mi tulbure trecutul cu miros de pămînt,
Să nu mă știu din care parte cînt.

Ion Sofia Manolescu.

*) Din volumul — manuscris: „Intoarcere din marea tristeță.”

MIHAIL CHIRNOAGĂFRAGMENTE.**Despre lună.**

* Frumoasă lună îți spun bonsoir! Te-ai uitat la noi toată noaptea. Acum te lăsăm singură să plutești în vraja ta albă, până când, obosită, vei aluneca după coline, trăgând ca pe un năvod, plasa ta de pulbere, despuind noaptea de minunata ta podoabă.

* De câte ori se spunea o porcărie, ochiul tău cast, lună, se dosea subit după un plop, ca o dezaprobare gingașă și grațioasă dintre rochiile tale, a celor auzite...

* Și-apoi, de ce ne-ai spionat tot timpul dintre plop, legănându-te agale ca o prea frumoasă fată? N'aveai doar nici un motiv.

Eram numai noi doi. S'au poate ai vrut să știi, geloaso dacă până la urmă nu vom aduce între noi o fată, amețiți de frumusețea ta de ghiață?

* Am văzut în seara aceasta luna altfel: pe un cer absolut senin, târa după sine o lungă trenă de abur, pe care o părăsi brusc, eșind din voaluri spre a pluti mai departe goală și aibă ca cea mai minunată femeie.

Despre iubire.

* Sufletul meu este ca o floare ce înmugurește fraged, candid Trupul tău răcoros mă învirginează, îmi redă încrederea în mină, în castitatea mea uitată. Merg pe stradă și suflă această briză de fericire prin mine.

* In iubire: ieri te-am așteptat cu neliniște, azi te aștept liniștit, mâine voi fi indiferent...

* Sunt ca o plăpândă răchită legănată între pulpele tale...

* In gară mâinele lor calde și umede, numai ele se mai puteau apropia și în acea strângere se aduna fragila amintire a ceasului de răsfățată iubire...

■ Curajul de a spune doamnei din compartiment: je reste maintenant en vie seulement par le petit désoir sexuel que j'é prouve pour vous.

■ El avea în permanență flori, din cele mai vii și mai frumoase, pe care le așeza în vază după cum iubita îi scria sau nu. — Când cele roșii la centru, când cele galbene. — Pe cele galbene nici odată nu le-a adus dela margină...

CUVINTE FĂRĂ VÂRSTĂ.

■ Poema e un mister a cărui cheie o caută cititorul (Mallarmé).

■ Ideile sînt o boală a cuvântului (L.—P. Fargue).

■ Arta e pentru viață ceiace sperma e pentru sînge (L.—P. Fargue).

■ Scriitorul bun e acel care îngroapă în fiecare zi un cuvânt (L.—P. Fargue).

■ Înainte ca să explic altora cartea mea (1),* aștept, să mi-o explice mie, alții. A voi să o explic mai întâi, înseamnă a-i micșora imediat sensul, căci dacă știm ceiace vream să spunem, nu știm dacă spunem numai aceia. Se spune totdeauna mai mult decât aceia... (A Gide).

(1) *) Paludes (N. Tr.)

- Dada este libera gândire artistică (A. Breton).
- Singurul, miraculosul e frumos (A. Breton).
- Nu există soluție dincolo de iubire. (A. Breton).
- Se publică pentru a căuta oameni, și nimic alta decât oameni sînt din zi în zi mai curios să descoper (A. Breton).
- E în esența simbolurilor să fie simbolice (J. Vaché).
- Creierul are culoarea spermei (R. Crevel).
- Nu există nimic de neînțeles (Lautréamont).
- Poezia poate fi făcută de toți, nu de unu (Lautréamont).
- Omul e o trestie care gândește (Pascal).
- Măsurată la scara Eternitate, orice acțiune e zădarnică (Tristan Tzara).
- Imaginea e o creațiune pură a spiritului (P. Reverdy).
- Dacă simțurile aprobă total imaginea, ele oucid în spirit (P. Reverdy).
- Poetul este într'o poziție dificilă și adeseaori periculoasă, la intersecția a două planuri cu tăiușul foarte ascuțit, acel al visului și acel al realității (P. Reverdy).
- Un lucru îmi place sau îmi displace, dar n'ăși ști să explic de ce (Cocteau).
- Ieri, e totdeauna! (Charles Nodier).
- Toată apa mării n'ar ajunge să spele o pată de sânge intelectuală (Lautréamont).

In românește de **Sașa Pană**

Doi ani dela moartea lui Niculae Cantonieru.

Niculae Cantonieru a fost scriitorul tânăr care a murit acum doi ani, la Giurgiu, după ce a creat încet — luptând cu boala și mizeria, câteva nuvele apărute într'o carte. Conducând revista „F r i z e“ la Brașov, locul unde scriitorul și a însemnat trecerea prin literatură, aceste plaiuri îi sunt ultim popas.

Căci Cantonieru a murit în mizerie, asta o știu cei cari sunt în drept să se intereseze de soarta scriitorului.

Moartea lui a fost pentru generația noastră un mare doliu. Rămas neîmplinit, cu talent autentic, de uriașe resurse, cu darul minunat de povestitor, opera dispărutului doarme în manuscrise și prin revistele la care a scris.

Noi nu ne uităm morții, cari în viață au sângerat pentru artă. In toamnă, când chinul morții își ridică tributul, când semnele sfârșitului dau veste pentru odihnă și pace, viața se ridică în noi mai chinuitor în preajma scriitorilor dispăruți și cântecul se sfarmă de lespeda tăcerii.

Niculae Cantonieru, chinuitorul, întristatul, la o răscruce ne așteaptă. Frate de dincolo, inima ta caldă ne urmărește mereu!

Front Literar.

Cronica literară.

Ștefan Baciu, Micul Dor: poeme.

Printre valorile poetice ale Ardealului, alături de Lucian Blaga și Aron Cotruș, cu o lirică personală și în deajuns cunoscută, poetul Ștefan Baciu a înscris o pagină de adevărată poezie tânără, nedesmințită dela apariție până azi. Autorul a trei cărți de poezie, tânărul poet dela Brașov, ntr'o nouă culegere de poeme, **M i c u l D o r**, își cristalizează poezia către clasicism. Poezia lui Ștefan Baciu por-

nește dintr'o esență reală a lucrurilor. Plină de tinerețe, de avânt, sinceră, caldă, uneori tristă, poezia aceasta suculentă, în ultimul timp cu închinățiuni spre profunde tristeți terestre, îmbracă haina de sărbătoare a spiritului dăltuit, pentru inima poetului și lumea din afară.

Ștefan Baciu și-a făcut un cult din dragostea iubitei, căreia îi închină cu mare bucurie toată suferința, care se cristalizează prin imagini, în poezie.

Poezia a devenit clasică. Forma simplă, personală, de o gravitate caracteristică cu care își cântă iubita, trece discret la o tristețe lirică dintre cele mai puternice:

„Obrazul tău mai dulce decât mărul
Și fruntea mult mai pură ca hârtia
Trupul tău fraged ca și părul,
Mereu înalță'n mine ciocârlia“.

Ceiace dă viață poeziei lui Ștefan Baciu, e paloarea unui destin, discret țesut și organizat, pentru iubirea care-i dă emoție și înfrățire cu desnădejdea când fluidul ei a rămas numai o frumusețe pământească. „Micul Dor“ exprimă toate amintirile cari au legat trecerea obișnuită și lirică prin surprinderile dureroase ale iubitei plecată, cu destinul poetului care și-a găsit repaos în creație.

Substanța poeziei e progresivă. Poetul nu-i mai cere iubitei prezența, ca în *Poeme de dragoste*, în această carte, o îndeamnă să participe total visului din care n'au mai rămas decât imagini și dureri:

„Toate acestea sunt; tocul le scrie
Și rime, albi cercei îți pune.
Tu ești un cântec mic, o poezie
El te preface 'n vis și rugăciune.

Toate durerile sunt exprimate cu emoție; din fiecare clipă și-a însemnat o nuanță gingașă, din fiecare urmă culege o floare pentru amintire, pentru întregirea substanței care l-a depărtat.

Iubirea carnală l'a dezamăgit. Nu i mai cere, ca în *P. de dr.* nici mâna, nici buzele. O caută pentru destinul amar, din care a țâșnit regretul, din care s'a născut poezia, muzica, visul.

„Cuvintele mele ți-le scriu, ți le dau:
Elitre moi, suflăte lin din palmă.
Primește-le căci toate-și au
Povestea lor strălimpide și calmă.“

Solitudinea artistului are o putere miraculoasă, în fața frumuseții și a înălțat cântecul, departe de ea sângeră pentru poezia care se închiagă.

„Tu m'ai lăsat cu vocea bolnavă de amintire
Și cu durera 'n vine umblând ca și un șarpe,
Mi-ai pus în vorbe țipăt, și lacrimi în privire,
Poemul nu se'nchiagă azi nici pe zece harpe.

Lângă moarte, melancolia se accentuiază:

Și eu bolnav de tine, cum e în August vara
Cu mâini încrucișate, senin o să aștept
Să vie ca o mamă a tot ce iartă, seara
Și să-mi trimită îngeri și liniște în piept.

Din extaz trece în sentimentalism, de-o puritate care culminează în aceste strofe :

„Durerea mea din urmă, tristețea mea dintâi
Nu știi că pentru tine am înălțat cântarea,
Aș vrea să plec din mine și totuși să rămâi
Cum dintr'un golf se duce și iarăși vine marea.“

Când toate amintirile s'au adunat ca să cuprindă dorul de iubită, ea răscolește rana veșnic deschisă; aici poetul nu mai are nici o discreție, trece dela o stare de narcisism, la o revoltă clasică :

„Tu, rana mea eternă și adâncă,
Pe care niciodată n'o s'o mai închid,
Tu care-mi ești transcidentalul lied
Ce-l suie'n cer privighitoarea de pe stâncă,„

Iubita nu-l înțelege. Acelaș motiv; poetul își dă seama de zădărnicia cântecului :

Intuiția poetului, consequent tristeților, după fiecare apelație către iubită, se desprinde din acest motiv al predestinării.

„Căci gândul meu așa-i: pe loc nu stă o clipă
Și sufletul e-o pasăre mereu hoinară
Ce peste toată lumea bate din aripă
Și nu-i în largul ei în nici o țară“.

Și această consolare de o tonalitate gravă :

„Făptura ta va crește din a'mele armonii:
Lumină vie ce se varsă peste timp“.

Mărturisire bogată în imagini, de o prospețime rară, cu acorduri limpezi, cu sete personală de suferință în viitor, poezia lui Ștefan Baciș se înalță biruitoare pentru odihna iubirii, din ce în ce mai originală, dând măsura unui poet mare, care se realizează cu fiecare vers, în toată splendoarea.

Dons.

V I T R I N A

La ce lucrează scriitorii :

Mihail Chirnoagă : un roman.
Sașa Pană : Iarba fiarelor, poeme.
George Popa : Antologia poezilor ardeleni.
E. Ar. Zaharia : Versuri și Poeți Bucovineni.
Ștefan Baciș : 25 poeme, din Georg Trakl.
George Vaida : Poeme.
Silviu Roda : Poeme.
V. Spiridonică : Poeme și Feroviarilor-roman.

NOTE.

— † **Pavel Dan.** Scriitorul Pavel Dan, unul dintre cei mai mari prozatori din generația tânără, a murit.

Cu dispariția lui Pavel Dan am pierdut pe cea mai puternică speranță a scrisului din Ardeal și pe cel mai mare creator realist, după Liviu Rebreanu, din România. Pavel Dan moare la 30 de ani, după ce colaborase la rev: Blajul, Gând Românesc, Pagini literare, Abecedar și Gândirea unde publicase o năvălă uimitoare, „Priveghiul.“

Volumul de nuvele apare la toamnă, într'o mare editură bucureșteană.

Uniți în acelaș gând de tristețe și pioși aducem lacrima noastră, ca ultim salut scriitorului care n'a putut să-și termine opera începută.

— † **Alexandru Sahia**. Luptătorul social, gazetarul și scriitorul de talent, Al. Sahia a urmat dupe Pavel Dan. Anul acesta-bogat în doliuri literare-moartea ne a răpit două talente viguroase

Al. Sahia cade răpus de turbeculosă, după ce înfiripase o operă după o luptă bogată, pe culmi aspre; după ce îmbrăcase haina monahală, după ce scosese rev. „bluze albastre“, după ce cutreeră Rusia — de unde a publicat vol: U. R. S. S. azi“, al. Sahia moare tânăr, la 29 de ani.

Cu pierderea celor doi scriitori, literatura tânără pierde două speranțe, cari aveau programe dintre cele mai fructuoase.

— **Mihail Săulescu**, opere. În edit. „Fundajiilor“ apare la toamnă, în colecția „Poeți uitați“, sub îngrijirea poetului Eugen Jebeleanu.

— **Ștefan Petică**, Opere, în aceeași colecție, la Fundații, va apare opera regretatului poet simbolist, Ștefan Petică, sub îngrijirea lui N. Davidescu.

— **Ion Sofla Manolescu**, va tipări în toamnă o nouă culegere de poezii, Intoarcere din mare tristețe. După Odihnea neagră, editată la *Unu*, poezia lui Ion Sofia Manolescu, s'a realizat.

— **Bilete de Papagal**, e rev. maestrului Tudor Arghezi, reapărută într'o formă nouă. În timpul când scursorile literare își trag duhul fără acuitate, Bilete de Papagal invită cugetul și perseverența scriitorilor la o nouă luptă. Polemica dintre Apostol și Maestru are tonul și aprobarea tuturor purtătorilor de gând și slovă românească.

Aviz Coccoșilor! University Library Cluj

— **Recital**, apare la toamnă. Va fi o revistă a poeziei. Va fi condusă de un grup de tineri de mare talent. Nu divulgăm. *Recital* apare la Buc. cu poezie, eseu despre poezie și într'un format bogat. Ascuțiți penele!

— **Georg Trakl** în traducerea poetului Ștefan Baciu, apare în edit. *Gând Românesc*, cu o prefață semnată de criticul Octav Șuluțiu. Cine cunoaște lirica poetului dela Brașov, autorul a trei cărți de poezie, traducerea excelentă a poetului german, n'are nevoie de recomandatie.

Maria Banuș, lucrează la tălmăcirii din toată opera lui Maria Rilke. Cartea aceasta va fi o răspântie în cultura românească. Cele 80-90 de poezii — din toată opera marelui Rilke, trebuie să găsească editor. Vom spune că din momentul apariției acestor „Tălmăcirii“, poezia contemporană care a stat sub zodia lui Seghieii Esenin, va trece de partea celui mai mare liric al lumii, poetul german, Maria Rilke. Și împreună cu „Țara Fetelor“, cartea poetei Maria Banuș, aceste două cărți sunt unanim așteptate.

Filozofie și poezie, cartea d. Tudor Vianu, apărută în edit. *Familia*, se bucură de mare succes. Estetica prof. Tudor Vianu aduce un mare aport culturii românești.

— Apare: **Atentatul la bunele tabieturi**, carte cu articole polemice, de Sașa Pană.

— **Lucian Blaga și Academia**. Cultura românească și-a găsit exponent în filozoful Lucian Blaga, care a fost primit la Academie, unde Regele Cultural L'a salutat în numele Său și al țării. Sistemul filozofic, dela Lucian Blaga, trece granița devenind o poartă Universală, prin cultura românească.